

॥ संस्कृत व्याकरणम् ॥

कक्षा-IX, उपसर्गाः

उपसर्गाः — ध्यातुभिः कर्तृभिः लिङ्गापदैः खालं यानि विशिष्टपदानि उपयुज्यन्ते । तानि उपसर्गाः इति कथ्यन्ते ।

* उपसर्गाः लिङ्गापदानं (धातोः) पूर्वम् उपयुज्यन्ते ।

* उपसर्गाणां सङ्ख्या द्वाविंशति (22) आसीत् ।

1. प्र — प्रभावः, प्रहारः, प्रकीर्णः
2. परा — पराजयः, पराभवः, परामर्शः
3. अप — अपहारः, अपवर्गः, अपयज्ञः
4. सम — संस्कारः, संहारः, संयमः
5. अनु — अनुकृतिः, अनुगमनम्, अनुभावः
6. वि — विरागः, विकारः, विमर्शः
7. परि — परिवृत्तः, परिकारः, परिश्रमः
8. अव — आवसरः, आवरणम्, आवशा
9. निर — निर्हरः, निर्वहनः, निर्गमः
10. दुर — दुर्लभम्, दुर्गमः, दुर्जनः
11. अभि — अभिप्रायः, अभिधानम्, अभिस्तवनम्
12. आ — आव्हातः, आव्हीशः, आकापः
13. नि — नियोगः, निग्रहः, निदानम्
14. अधि — अधिभूतः, अधिकारः, अधिवासः
15. परि — परिजनः, परिचयः, परिभवः
16. उप — उपकारः, उपदेशः, उपयोगः
17. सु — सुकृतिः, सुगमः, सुयज्ञः
18. कु — कुडम्, कुबुद्धिः, कुल्लितः
19. निर — निरसन्देहः, निरसहायः, निरसंकोचः
20. अ — अभावः, असौम्यः, असंज्ञः
21. उत् — उद्धारः, उत्साहः, उत्पानः
22. अति — अतिहारः, अतिपानम्, अतिवायः

— इति —